

Elevernas bästa ska vara i fokus

Tydligare uppdrag för fritidshemmen

De senaste åren har det rapporterats om en allvarlig utveckling i fritidshemmen där tillgången till personal är sämre, grupperna blir större och personalens utbildningsnivå sjunker. I våra nya allmänna råd lyfter vi därför fram att elevernas bästa ska vara i fokus och att man ska göra en barnkonsekvensanalys vid beslut som påverkar eleverna.

I den nya skollagen har fritidshemmen fått ett tydligare uppdrag att stimulera elevernas utveckling och lärande. De nya allmänna råden betonar att lärandet ska ske i ett brett perspektiv. Till exempel kan fritidshemmet stärka elevernas självkänsla vilket i sin tur kan påverka elevens förutsättningar till lärande. Fritidshemmet kan därmed bidra till skolans kompensatoriska uppdrag, vilket innebär att utbildningen ska uppväga skillnader utifrån elevernas olika förutsättningar.

– Fritidshemmet är idag en omfattande verksamhet som har ett viktigt pedagogiskt uppdrag med koppling till skolan. Elevens utveckling ska ses som en helhet där pedagogik och omsorg integreras. Fritidshemmet ska med utgångspunkt i läroplanen, planera verksamheten så att eleverna utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla sina förmågor, säger Bengt Thorngren, expert, på Skolverket.

Elevernas rätt till undervisning i fritidshemmet

Verksamheten i ett fritidshem ska vara målstyrd, vilket i skollagen går under begreppet undervisning. Personalens utbildning och kompetens är därför avgörande för kvaliteten i fritidshemmet. En god kvalitet förutsätter att det finns lärare i fritidshem och fritidspedagoger som kan leda och utveckla arbetet. Därför är det viktigt att huvudmannen har en plan för att kunna tillgodose elevernas rätt till undervisning.

– Dessutom är det viktigt med en kontinuerlig dialog om det dagliga arbetet och att man funderar över hur verksamheten kan bidra till att stötta eleverna. Föräldrarna bör också informeras om fritidshemmets syfte och mål med verksamheten. Då har de möjlighet att veta vad de kan förvänta sig och vilket värde fritidshemmet har för elevens utveckling och lärande, säger Bengt Thorngren.

Viktigt med tydligt pedagogiskt ledarskap

Det är rektorns ansvar att se till att personalen i fritidshemmet arbetar utifrån läroplanen. Rektorn behöver därför skapa tid och utrymme för personalen i fritidshemmet att kontinuerligt planera, följa upp och anpassa undervisningen.

– Rektorn har ett stort ansvarsområde och fritidshemmets verksamhet har ofta kommit i andra hand i skolans organisation och i prioriteringar på olika nivåer. På många håll behöver rektorns pedagogiska ledarskap bli tydligare för att fritidshemmets kvalitet ska förbättras. Genom ett nära ledarskap blir rektorn mer förtrogen med fritidshemmets uppdrag och verksamhet och får därmed bättre förutsättningar att ge personalen stöd och återkoppling i sitt arbete, säger Bengt Thorngren.

Krav på barnkonsekvensanalys

I de nya råden har vi fokuserat på att barnets bästa kommer i främsta rummet. Därför lyfter vi fram att man alltid ska göra en så kallad barnkonsekvensanalys, vid beslut som påverkar eleverna, exempelvis när man bestämmer hur stor en elevgrupp ska vara. Fritidshemmets förutsättningar varierar och vid sådana beslut så måste man ta hänsyn till flera olika faktorer. Då ska man ta hänsyn till personalens kompetens, lokalernas storlek och utemiljöns utformning. Det handlar också om

upptagningsområdenas socioekonomiska karaktär, elevernas modersmål, åldersfördelning och om det finns elever med behov av särskilt stöd samt elevgruppens sammansättning och storlek. Om analysen visar att en elevgrupp behöver vara mindre eller att det behövs mer personal måste de ansvariga för fritidshemmet vara beredda att genomföra nödvändiga förändringar.

För mer information

www.skolverket.se

För frågor kontakta

Bengt Thorngren, expert, 08-527 333 52

Ulrika Lundqvist, chef för förskole- och grundskoleenheten, 08-527 333 66